PROVINCIAL LIBRARY MANITOBA

СТОРІНКА НАШИХ ЧИТАЧІВ

ВЕЛИКЕ ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНЕ ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ.

Монтреал, Кве.

Дня 27. лютого ц. р. відбулось в Монтреалі велике інтернаціональне віче під кличем: "Руки проч від Хіни". Віче відбулось в двох-поверховім Монюмент Нешинал Театрі, в якім є поверх дві тисячі крісел. Відбулось це віче з великим успіхом, тому, що Монюмент Нешинал Театер був заповнений публикою по самі береги. Задля браку місця багато публики мусіло стояти на ногах. Це є перший раз в історії робітничого руху в Монтреалі, що хінські робітники взяли активну масову участь в інтернаціональнім зібранню. Самих тільки хінських робітників було присутніх поверх одної тисячі на цім вічу; вони мали чотирох своїх бесідників на цім вічу, які промовляли іменем своїх робітничих організацій, згуртованих в Комінтангу, що числить 900 членів в Монтреалі.

В третій годині по полудні, голова віча т. Лой, відкрив зібрання, заявляючи перш всего, що в Монтреалі з'організувався комітет під назвою "Руки проч від Хіни". В склад цього комітету входять делегати поверх 30 робітничих організацій і поступових юній міста Монтреалу. Одним із завдань цього комітету було скликати масове віче, щоб запротестувати проти висилки війська з Канади до Хіни. Тому, що коли ми робітники не запротестуємо проти цих всіх капіталістичних затій і інтриг, що пани плянують, то тим лекше їм вдасться спровокувати нову світову братовбійчу війну. А всім звісно, які наслідки принесла минула імперіялістична війна. 10 міліонів найкращого робітничого цвіту впало жертвою на полі бою. Міліони вдів і сиріт проливають сльози, що нема їх більше кому піддержати. Міліони повертались з фронту без рук, без ніг або без очей, і вони вже зовсім не здібні заробити собі на кусок хліба. Тому робітництво протестує проти висилки війська з Канади до Хіни і клине: "Руки проч від Хіни!"

Бесідники говорили на вічу в англійській, французькій, еврейській, українській, російській і китайській мовах. Головними бесідниками на вічу були робітничий посол до парляменту Дж. Вудсворт і Роза Гендерсон. Від українського відділу К.П.К. промовляв т. Кревенчук, який говорив, що укр. робітники, як частина робітничої кляси, приєднують свій голос до цього протесту і разом з тутешнім робітництвом протестують проти тих звірських насильств, що поповнюються зі сторони поодиноких капіталістичних держав над хінським народом на його власній землі. Імперіялісти стараються і надальше держати хінських робітників в неволі. І за те, що хінські робітники пробудилися і сказали чужоземним капіталістам, що вони не хочуть дальше працювати на них, що вони сами зуміють правити своєю країною так, як їм це вподобається, капіталістичні держави страшенно розлютились і давай посилати війська, які-б мали втихомирити хінських робітників, розуміється, на користь капіталістам. А чують робітники з газет, як світові імперіялісти втихомирюють та заводять тишину в Хіні. За те, що вибух страйк в Шангаю, за те, що там робітники посміли впімнутись за більшою платнею, за те реакційний генерал Сун Чуан-Фан, прислужник світових капіталістів, стинає голови тисячам китайських робітників. Капіталісти не лише стараються зробити Хіну своєю кольонією, але й намагаються ще раз піти збройною силою проти С.Р.С.Р., бо існування С.Р.С.Р. є загрозою цілій нинішній капіталістичній системі. Тому свідоме робітництво кличе: "Проч руки від Хіни!"

Після цього прочитано резолюцію, яку присутні одноголосно приняли.

Зміст резолюції подаємо нище.

Віче закінчилося в шестій годині вечером.

Валентін.

РЕЗОЛЮЦІЯ.

В виду того, що хінський нарід, гноблений на протязі багатьох років нерівними угодами, накиненими йому насильно чужоземними державами, виявив свою волю світлими успіхами своєї національної армії за злукою всіх частин своєї батьківщини під управою єдиного уряду, вільного від контролі чужоземців, і —

що імперіялістичні держави — Британія, Франція, Америка, Японія і ин., добачуючи в цьому небезпеку для своїх особливих привілеїв в Хіні, висилають швидко свої воєнні морські й сухопутні сили в цілі здавлення цієї волі хінського народу, і

що велика більшість населення Канади не має ніяких спільних інтересів з банкирами й промисловцями імперіялістичних держав,

тому робітництво, зібране на масовому вічу, рішуче домагається:

1. Негайного відтягнення з Хіни всіх збройних морських і сухопутніх воєнних сил імперіялістичних держав.

2. Безпроволочного визнання кантонського уряду, як правного заступника всієї Хіни.

3. Знівечення всіх особливих привілеїв для чужинців в Хіні.

А зокрема від канадійського уряду домагається робітництво, щоб:

1. Канада не брала ніякої участи у війні, яка виникне через імперіялістичні зазіхання Великої Британії;

2. відмовилась від достави зброї, амуніції й воєнного знаряддя для вжитку проти Кантонців;

3. щоб канадійський уряд згідно з XI. параграфом мирового договору в Версалю звернув увагу пленуму Ради Ліги Націй на грізну ситуацію в Хіні, яка загрожує світовий мир.

ПЕРШІ ПОЧИНИ Й УСПІХИ.

Киркленд Лей, Онт.

Відколи в місцевости нашій Киркленд Лейк, Онт. заснувався відділ Р.З.Т., вона зачинає немов оживати. Хоч праця в напрямі з'організування загалу місцевого робітництва в робітниче товариство ще дуже слабенька, бо відділ Р.З.Т. — це ще тільки зародок організації, а все-ж таки праця вже йде й виявляє свої успіхи в святкуванні робітничих свят і в підприємствах. Дня 9. січня відділ Р.З.Т. відограв представлення, 23. січня спільно з Фінляндцями відсвяткував роковини смерти Леніна, а 12. лютого відділ Р.З.Т. влаштував концерт і забаву, на якій одначе не було багато робітників.

Все це тільки початки організаційної праці, але наші товариші з відділу Р.З.Т. не думають на цьому стати, як рівно-ж і загал робітництва не буде все стояти на одному місці, а згодом надумається й поволи перестане бокувати від нашої організації.

Лиш сміло вперед, сміло до праці, бо за нами правда!

Д. В. Крачук.

Відновляйте передплату на "Укр. Робітничі Вісти"!

ЗБУДУЙМО РОБІТНИЧУ ІНСТИТУЦІЮ НА СХОДІ.

Гемилтон, Онт.

Будова Укр. Робітничого Дому в Торонто заінтересувала всі наші організації. Всі беруться до праці. Ухвалу 8. з'їзду переводять в діло.

Українські організовані робітники і робітниці в Канаді — в одномісячній кампанії від 15. лютого до 15. березня мають доказати свою свідомість зібранням якнайбільше фондів на будову Укр. Роб. Дому в Торонто. Вже остається тільки половина місяця для цеї так важної справи; тому при всякій нагоді збираймо фонди та самі жертвуймо так, щоб цих оставших два тижні покрили і два перших минулих тижні.

Хай не буде ані одного робітника ні робітниці, які-б не причинились до будови У.Р.Д. в Торонто. Наш комітет в Гемилтоні вирішив устроїти 7 підприємств і одно віче в користь будові У.Р.Д. в Торонто з такою програмою:

26. лютого **забава,** 27. лютого **представлення,** 27. лютого по полудні — **віче;** 5. березня **забава,** 6. березня **концерт** (Міжнар. день робітниць), 12. березня **базар і забава,** 13. березня **концерт** (свято Т. Шевченка), 19. березня **забава.**

Тож переводім щиро й солідарно наші ухвали в діло, а тоді побачимо, яка гарна буде пишатися наша святиня в Торонто на потіху всему робітництву.

За комітет: Ів. Ліліцак, рек. секр.

ЩО ТАКЕ КОМПАНІЙНІ ЮНІЇ.

Сидней, Н. С.

В суботу, 13. лютого ц. р. застановлено в одній фабриці роботу: фабрику закрито, а робітники... на вулицю кулаки згризти.

Аж ось зібралися "робітничі спасителі" з компанійної юнії в 2-ій годині по полудні й давай спасати робітників. Пішли вони до директора фабрики й стали просити: — "Дозвольте, містер менаджер, працювати робітникам у вашій фабриці в час безробіття, бо де-ж вони дінуться? Платити навіть не потребуєте, хиба — як що ваша ласка, заплатите тоді, коли зробите добрий бизнес з товаром, який вони виробляють".

Розсміявся менаджер тай каже: "Ол райт, бойс, прийдіть в 4-ій годині, а я вам скажу, що буде".

Прийшли вони знову в 4-ій годині, а менаджер каже: "Не треба мені більше ваших робітників, а як фабрику пустимо в рух, тоді ми знайдемо собі других".

Оце вам, товариші робітники, компанійна юнія і робітничі представники в ній!

Робітник.

ПРОЩАЛЬНА ВЕЧІРКА.

Ошава, Онт.

З приводу виїзду т. Т. Дзюбана на Радянську Україну робітники й робітниці, що гуртуються при відділі ТУРФДім в Ошаві, устроїли дня 21. лютого в У.Р.Д. прощальну вечірку.

На згадану вечірку прибули майже всі члени і членкині, як також поважне число симпатиків, щоби попращатися і подякувати товаришеві за його щиру працю в організації. Тов. Т. Дзюбан через пять літ працював щиро в організації, був активним членом її і помагав як морально, так і матеріяльно.

Відкриваючи згадану вечірку, тов. І. Польний вкоротці пояснив присутним її ціль. Опісля забрав слово тов. Я. Семенов, який в своїй довшій промові змалював робітничі організації і взивав присутних ставати членами таких організацій, бо тільки там робітникам місце.

В організації ми освідомляємося, в свідомости наша сила, а де сила, там і побіда. Дальше промовець сказав, що ми з одного боку жаліємо, що в нашій армії в Канаді буде один член менше, але з другого боку тішимося тим, що товаришеві вдалося вирватися звідси й поїхати на вільну Радянську Україну, де всі робітники користуються однаковими правами. І ми віримо, що т. Дзюбан буде і там помагати у будові нової робітничо-селянської держави.

Щасливої дороги, дорогий товаришу, і як найкращого успіху!

Робкор.

ДОЛЯ УКРАЇНСЬКОГО УЧИТЕЛЯ В ЗАХ. УКРАЇНІ.

Брул Майн, Алта.

Село Устє над Прутом це найсвідоміше село в Снятинщині. Свою свідомість завдячує воно праці кількох свідоміших одиниць — селян, а в першу чергу праці своєї ідейної учительки Кузикової. За їх старанням побудовано в селі "Селянсько-робітничий Дім", до чого причинились немало також своїми жертвами односельчане-переселенці в Канаді й Злуч. Державах.

Згадана учителька працювала щиро для свойого народу не тільки в школі, виховуючи своїх учнів на свідомих і чесних дітей свойого народу, але й поза школою, ведучи освітню працю між селянами в організації. Вона з'організувала "Аматорський кружок" зі старшої молоді, який своїми виставами притягав до організації не тільки місцеве населення, а й з дооколичних сіл і присілків приходили селяне на ці вистави.

Завдяки її щирим з'усиллям заснувано в селі кооперативу, в якій вона сама вела книговодство. Не оминула вона ніколи ніодного віча, ні зборів і помагала всім, хто тільки звертався до неї за порадою або поміччю.

Зате й любили її в селі всі, малі й великі, немов рідну матір.

Але не подобалось це польським жандармам, інспекторам і старостам.

В 1924 р. прислав інспектор до села другу учительку Польку як "ангела хранителя" для учительки Кузикової з точними інструкціями: "Pani idzie do Uścia, niechże pani uważa na Kuzykową, co ona robi w szkole, czytelni, kooperatywie i we wsi".

Що учителька Полька добре сповняла свою місію, це видно з того, що вже в січні 1926 р. учительку Кузикову перенесено на захід між Мазурів. Після 20 літ праці в Устю її вирвали з поміж своїх людей, бо "она єст шкодліва на кресах сходніх", як про це шовіністи польські доносили інспекторові.

Годі описати обурення й жаль серед населення с. Устя; вислано делегацію до куратора Собінського, з якою поїхала сама учителька Кузикова. Але куратор Собінський не впустив делегацій навіть до середини, а в дверах брутально заговорив: "справе пані знам... пані мусі ехаць".

Що-ж вдіяти проти такого брутального насильства! Насильство можна побороти тільки насильством. І коли вибє слушна година, тоді вже український народ знатиме, як відвдячитись за всі "добродійства" польсько-шляхетського бандитизму.

А поки що сотки найкращих українських учительських сил мусять покидати свій бідний нарід, свої рідні села і ради куска хліба йти працювати для польської "ходачкової шляхти" на мазурщині.

Петро Шпата.

БАТЬКУ! МАМО! ПАМЯТАЙТЕ ПРО СВОЇХ ДІТЕЙ!

ВАШИМ обов'язком подбати, щоби ваші діти були належно виховані і були для вас радістю, а не горем.

НЕДОЗВОЛЬТЕ, щоби ваші діти псувалися на вулиці. Зацікавте їх корисною працею, що розвине їх ум, їх світогляд.

ДАЙТЕ своїй дитині відповідну літературу, що зацікавить її і навчить тільки добра, а не зла.

ПЕРЕДПЛАТІТЬ для свого сина чи дочки перший в цілій Америці український журнал для молоді

"СВІТ МОЛОДІ",

що вийде в місяці березні 1927 р. з друку з цікавим й багатим змістом.

"СВІТ МОЛОДІ" виходитиме кожного місяця і буде містити цікаві статті, оповідання, вірші, рисунки, забави і все, чого потребує молодь в наших часах, аби провести час на корисній роботі.

"СВІТ МОЛОДІ" має найкращих співробітників, що розуміють стремління молоді і відповідно для неї пишуть свої твори. Для журналу запрошено кращих пролетарських письменників і журналістів так з американської землі, як і з Европи.

"СВІТ МОЛОДІ" це журнал, призначений для робітничо-фармерської молоді починаючи з 6 років вгору. В журналі є окремі розділи для дітей, а окремі для старшої молоді. Видавництво докладає старань, щоби в журналі було багато ілюстрацій, бо це цікавить молодь.

"СВІТ МОЛОДІ" це найдешевший журнал, що повинен находитися в кожній робітничій і фармерській хаті, де тільки є молодь. Для цього необхідно попрацювати так робітничо-фармерським організаціям, як і поодиноким товаришам та товаришкам.

РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА НА ЦЕЙ ЖУРНАЛ ТІЛЬКИ 50 ЦЕНТІВ.

Збирайте нові передплати. Поширюйте вістку про цей журнал. Передплату з грішми посилайте негайно на таку адресу:

THE YOUTH'S WORLD,
Ukrainian Labor Temple,
COR. PRITCHARD & McGREGOR STS., — — — — — WINNIPEG, MAN., CANADA.

НА ДОПОМОГУ БУДОВІ УКРАЇНСЬКОГО РОБІТНИЧОГО ДОМУ В ТОРОНТО.

БОЄВИЙ ТАНОК "ЗАПОРІЖСЬКИЙ КОЗАК".

Виконують учні школи українських народніх танків при відділі ТУРФДім у Вінніпеґу, які в подвійному числі виступлять в суботу, 5. березня на сцені Укр. Роб. Дому.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО ТА ЙОГО ЕПОХА.

Один з визначних Шевченкових сучасників — Костомаров, згадуючи в пізніші часи про перші враження від поезій великого кобзаря, писав, що вони на нього зробили дивний вплив: немов роздиралася завіса майбутнього, і туди, в те майбутнє, було і солодко і страшно заглядати.

Наша революційна сучасність цінить в Шевченкові саме оте вміння різко, з революційним бунтарством, роздирати завісу майбутнього і з насолодою, з захватом оглядати прийдешні бурі велитенського соціяльного змагання, жорстокої й переможньої боротьби кляс.

Після праці М. Драгоманова про Шевченка та инших спроб в тому-ж дусі ми давним давно відмовились від поглядів на Шевченка, як на людину з ясним соціяльним світоглядом, з виразно окресленим розумінням тих соціяльних процесів, що відбувалися навкруги нього. Але великою помилкою було-б, як це дехто й робить, ставити відсутність повної, цілковитої співзгучности Шевченкових поглядів з нашими, з світоглядом епохи свідомої боротьби організованих пролетарських мас.

В Шевченковій творчості ми бачимо, як поперепліталися ріжні надзвичайно складні впливи його епохи, епохи, що знаменувала собою початок нової, капіталістичної ери для російської імперії.

На Україні прихід капіталізму, його опанування всіма ділянками життя, відбувався в своєрідних умовинах місцевих обставин, спадщини попередніх змагань попередньої боротьби.

В цій статті нам хочеться кинути побіжний погляд на соціяльні процеси Шевченкової доби, на залежні від них спроби утворення ідеольогій та на тодішні взаємини, що впливали на Шевченкову творчість і примушували великого поета шукати свого шляху, що на ньому могла вільно простувати окрадена рідна йому соціяльна стихія — селянство. Польське поміщицтво українського Правобережжя — це перша соціяльна сила, що її мусів знати Шевченко; ця сила історично стала посідачем великих лятифундій, організатором сільсько-господарського виробництва. І треба сказати, що в цій соціяльній групі було занадто багато своєрідного, питомого тільки шляхті польській. Адже-ж ця шляхта, як і вся Річ Посполита польська, була пронята традиціями інертного феодалізму, що сліди його ніяк не стиралися, не зважаючи на буйний розцвіт нового економічного та соціяльного життя. Ів. Франко міг ще наприкінці 19. століття картати призирливою характеристикою цю шляхту: "Феодали в вік електрики й панами"...

В Шевченкові часи слідів феодальної культури, феодальних звичок на цій шляхті осталося, розуміється, значно більше, аніж їх було в часи Франка. Дивним способом приладжувався новий економічний побут до пережитків польсько-шляхетського феодалізму на Україні. Цифри говорять нам про інтенсивне поступовання торговлі й капіталістичної продукції в Шевченкову добу. У пятиліття 1835 — 1839 р.р. на Київський Контрактовий Ярмарок було привезено товарів на суму 500,580 карбованців, продано на суму 172,840 карбованців. В пятиліття 1845 — 1849 р.р. на той самий ярмарок було привезено товарів на 1,035,960 карбованців, продано на суму 765,570 карбованців. Иншими словами кажучи, оборот торговий збільшився приблизно втричі.

Зростала одночасно з тим і капіталістична продукція на Правобережжі. Капіталізм на Україні виростав на аґрарній базі, що дуже характерно для розвитку економічних відносин у нас. Поміщицтво перетворювало свої феодальні маєтки на "фабрики хліба" і на аґрарному ґрунті ставило цілком капіталістичні підприємства, як цукроварні. В 1845 р., наприклад, 6/7 усієї фабричної промисловости на Київщині припадало на поміщицькі маєтки. Поміщицький капітал, надбаний віковою експльоатацією кріпаків, пускався в капіталістичний оборот; ця своєрідність розвитку капіталізму на Україні не сприяла тому, щоб старий феодальний побут "виварювався в капіталістичному казані" швидко, інтенсивно. Навпаки, пережитки старих відносин оставалися і набірали тільки гидотнішої форми, бо тепер відпадала навіть економічна потреба в тих відносинах, а форма пансько-кріпацьких відносин ставала непотрібною, тяжкою і нестерпною.

Не можна не відмітити того факту, що Шевченко, який так болів, оглядаючись на побут селян по панських "фабриках хліба", одночасно з тим бачив і розумів, що капіталістичні відносини, без отого впливу феодальних пережитків, несуть із собою крок вперед, нові в усякому разі умовини для життя та боротьби трудящих.

Ми маємо оповідання одного з Шевченкових сучасників про те, як Шевченко відвідав городенську на Київщині цукроварню, що збудована була відомою фірмою Яхненків та Семиренків. Це була перша власне ластівка українського капіталізму, — позбавленого будь-яких инших соціяльних впливів та пережитків, як це було в капіталістів польсько-шляхетських. Капіталізм український, розуміється, мав в собі риси, властиві молодій буржуазії — лібералізм та показну гуманність. Семиренко заводив у своїй цукроварні досить чисті казарми для робітників, лікарню, школу, і Шевченко, бачучи те, з сльозами на очах дякував Семиренкові, кажучи: "Батьку, що ти наробив".

Тільки цей ліберальний капіталізм без феодального лахміття й напиндюченої шляхетської, віками плеканої, пихи, був далеко не частим явищем на Україні в добу Шевченка. У наступі десятиліття приходить на Україну без феодальних традицій капітал еврейських фінансістів (київська, напр., фірма Ґальперін), але капіталізм на Україні в цій новій одежі попадає в заплутані відносини національно-політичної кон'юнктури, і тому про нього слід би говорити окремо й докладно, але це не входить у нашу тему.

Отже, пануючою клясою на Правобережжі України оставлялась кляса польських поміщиків, що, стоючи на аґрарній базі, творила нову капіталістичну еру, не позбуваючись, одначе, своїх феодальних традицій. Новою силою росло російсько-бюрократичне землеволодіння на Правобережжі. Уже по розділі Польщі, уряд Катерини встановляє на Україні форпости свого економічного панування. З цих часів починаючи, ростуть лятифундії Бобринських на Смілянщині. Польське повстання в 1830 роках дало змогу російському урядові перевести кольосальну конфіскацію польських маєтків і передати їх до рук слухняної російської бюрократії, на яку покладені були функції боротьби з польськими національно - державними змаганнями. Правобережжя і Київ в 1830 — 1850 р.р. приймають цілком новий вигляд. Це була ера напруженої русифікації краю. Міста заповнюються російським чиновництвом, карьєристами — "ташкенцами". Тарас Шевченко гнівливо заплямував цих аґентів "фельфебеля-царя", безрукого сатрапа — капраля Бібікова, цього самодурного й бездушного диктатора Правобережної України та всіх инших ефрейторів і слуг російського імперіялізму на Україні. А ідеольоґ і помічник цих "сатрапів" та "капралів" Віт. Шульґін, що формував у Київі офіційну російську "общественность" (згадаймо епіґраф до "Киевлянина": "Етот край русский, русский, русский...") згадував потім про цю епоху пяного тріюмфу російського імперіялізму та російської бюрократії, як про "славное двадцатипятилетие".

Відповідно до соціяльного панування цих двох пануючих груп утворювались ідеольоґічні спроби та йшли ідейні ґрупування.

Польська шляхта, особливо її низи, ті, що чутливіші були на впливи життя, відгукались на нього безсильним романтизмом української школи (Мальчевський, Гоцінський, Залеський та инші).

(Кінець буде.)

Відновляйте передплату на "Укр. Роб. Вісти"!